

Připomínky ke „Koncepčnímu záměru reformy systému financování regionálního školství“

AŘŽŠ již několik let požaduje změnu systému financování regionálního školství. Vedou ji k tomu zejména tyto důvody:

- a) Pokles kvality výsledků vzdělávání způsobený zejména absencí přijímacích zkoušek na střední školy (tzv. nasávací efekt SŠ, kdy nejsou motivováni žáci k učení ale pouze SŠ k získávání žáků).
- b) Různé finanční podmínky stejných nebo podobných základních škol v různých krajích (přerozdělovací pravomoc krajů bez zodpovědnosti).
- c) Různé finanční podmínky základních škol v kraji způsobené nevhodnou metodikou financování.

AŘŽŠ je přesvědčena, že je nutné opustit při přidělování mzdových prostředků školám stávající systém financování „na žáka“. Doporučuje preferovat kombinaci reálné výkonové jednotky, kterou je třída (oddělení, skupina) a výkonové jednotky „žák“.

AŘŽŠ určitě podporuje zefektivnění chodu škol, ale nesmí to být na úkor kvality a dostupnosti základního vzdělávání.

AŘŽŠ se domnívá, že ačkoliv si nová koncepce klade za cíl řešení výše uvedených problémů, ve skutečnosti jen zhoršuje finanční situaci téměř všem základním školám, směřuje k výrazným úsporám, což nedovolí tyto cíle realizovat.

AŘŽŠ požaduje, aby školství bylo opravdovou prioritou vlády a nikoliv jen jejím proklamativním prohlášením.

AŘŽŠ je přesvědčena, že postavení základních škol, které zabezpečují povinnou školní docházku, je nutné chápat v jiných souvislostech, než vzdělávání na středních školách, což navržená koncepce nečiní.

Z výše uvedeného důvodu poukazujeme na některé problémy vyplývající z návrhu koncepce:

1. Chybným předpokladem koncepce je to, že se i u základních škol vychází z eliminace tzv. nasávacího efektu, o kterém nelze v těchto školách, kde se realizuje na rozdíl od středních škol povinná školní docházka, vůbec uvažovat. Proto není možné u základních škol vycházet z tzv. optimálně naplněné třídy a je nutné tento parametr zcela vypustit (je možné pracovat s minimálním počtem žáků vycházejícím ze ŠZ).

Důvody jsou následující:

- základní školy nemohou ve většině případů naplnit třídy na tzv. optimální počet žáků, neboť jejich naplněnost vychází především z populace ve spádovém obvodu
- nesplnění tzv. optimální naplněnosti tříd při dodržení minimálního počtu žáků ve třídě i celé základní škole uvedeného v § 4, vyhl. 48/2005 Sb., nemůže být důvodem k finančnímu sankcionování školy, resp. přenesení finančních nákladů na zřizovatele, tak jak navrhuje nová koncepce
- u základních škol, kde žáci plní povinnou školní docházku a dle odst. 3 §27 zákona 561/2004 Sb. (dále jen ŠZ) jsou jim zdarma poskytovány učebnice a v 1. ročníku i školní potřeby, je nutné zachovat normativ ONIV i na počet žáků, který převyšuje stanovené optimum počtu žáků ve třídě -

navrhované „zastropování“ ONIV na úrovni optimálně naplněné třídy (24 žáci x 500,- Kč = 12000,- Kč na ONIV) jde proti duchu školského zákona i Ústavy ČR.

2. Podle § 160 ŠZ a § 7 zákona 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech jsou ze státního rozpočtu hrazeny všechny výdaje spojené s povinnou školní docházkou kromě těch, které se týkají provozu škol. Koncepční záměr však nepředpokládá toto financování v plném rozsahu, ale přenáší výdaje školy, která nedosahuje tzv. optimální naplněnosti třídy, na zřizovatele.
3. Obce, zejména malé, budou mít problém s tím, aby poskytly školám plný doplatek dle oborového normativu. Tím dojde pravděpodobně k ještě větším finančním rozdílům ve srovnatelných základních školách než dosud.
4. Velkým nebezpečím nové koncepce je ekonomická likvidace malých základních škol (zejména jejich 2. stupňů), což je proti smyslu poskytování dostupné povinné školní docházky.
5. Není možné, aby byly v nové koncepci rozdílné parametry pro srovnatelné školy např. optimální týdenní hodinový rozsah vzdělávání žáků na 2. stupni plně organizované ZŠ je 36 a u nižších ročníků víceletých gymnázií 38 (domníváme se, že by u obou měl být stejný a to 40 hodin).
6. AŘZŠ se domnívá, že je nutné nejprve provést řádnou analýzu ekonomického dopadu nové koncepce a dále je nutné ji nejprve pilotně ověřit na vzorku několika různých škol z různých krajů. Teprve pak bude možné uvažovat o její realizaci.

V Plzni 19. 12. 2011

Mgr. Hana Stýblová, prezidentka AŘZŠ ČR

Mgr. Pravoslav Němeček, viceprezident AŘZŠ ČR